

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2010. október 18.

**ÉLELMISZER-IPARI
ALAPISMERETEK**

**KÖZÉPSZINTŰ
ÍRÁSBELI VIZSGA**

2010. október 18. 14:00

Az írásbeli vizsga időtartama: 180 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

**NEMZETI ERŐFORRÁS
MINISZTERIUM**

Fontos tudnivalók

A feladatokat figyelmesen olvassa el! A válaszokat az előírt módon adja meg!

A feleletválasztásos tesztfeladatnál javítani tilos, a javított válaszok nem értékelhetők!

A dolgozat elkészítéséhez nem programozható számológép használható.

A számítási feladatok megoldásához, ha kell, készítsen rajzos vázlatot, a megoldás tervezetét írja le, mert a feladatra adható pontszám egy része erre jár!

Tollal dolgozzon, a rajzokat ceruzával készítse!

Ügyeljen arra, hogy a lényegesebb részsámítások is nyomon követhetők legyenek!

Figyeljen a megfelelő mértékegységek használatára!

Egyszerű, rövid feladatok

1. Az élelmiszerek savtartalma és annak változása nagy jelentőségű fogyaszthatóságuk, feldolgozásuk, tárolásuk és eltarthatóságuk szempontjából.

Ilyen változások pl.: alkoholos erjedés, oxidáció, tejsavas erjedés, hidrolízis.

Írja ezeket a folyamatokat a táblázat megfelelő sorába!

Megváltoztatják-e ezek a folyamatok az élelmiszerek pH-ját?

Ha igen, akkor hogyan?

(csökken, nő, nem változik)

8 pont

Változás az élelmiszerben	Kémiai/biokémiai folyamat	pH-változás
A bor ecetesedése		
A zsír savasodása		
A kovász érése		
A hús érése		

2. **Írja a tulajdonságok elé a megfelelő anyag betűjelét!**

7 pont

- A. Glükóz
- B. Fruktóz
- C. Szacharóz
- D. Cellobióz
- E. Egyik sem

- a).....vizes oldata nem adja az ezüsttükör próbát
- b).....aldohexóz
- c).....ketopentóz
- d).....szőlőcukorral izomer vegyület
- e).....kémiai átalakítás nélkül nem oldható
- f).....előállítható a keményítő hidrolízisével
- g).....redukáló diszacharid

3. **Egészítse ki a mondatokat a felsorolt szavak kipontozott helyre történő beírásával!**

5 pont

A ..... minőségét nagymértékben befolyásolja a fagyasztás .....

Lassú fagyasztásnál a sejt nedvéből ..... és tű alakú kristályok képződnek.

Ez ..... a sejtfalat, így ..... nagy lesz a veszteség.

felengedtetéskor, roncsolja, sebessége, fagyasztás, nagy

4. Egészítse ki a táblázatot, jelölje x-szel, hogy a felsorolt zöldségek a zöldségfélék melyik csoportjába tartoznak! 6 pont

	Gyökérzöldség	Kabakos	Burgonya féle	Hüvelyes
Petrezselyem				
Lencse				
Patiszon				
Sütőtök				
Torma				
Paprika				

5. Párosítsa az összetartozókat úgy, hogy az állítás igaz legyen! 3 pont

A mikrobák tápanyagfelvétele:

- a) hipotóniás oldat esetében .....
 b) izotóniás oldat esetében.....
 c) hipertóniás oldat esetében.....

A, a sejt plazma zsugorodik, a mikroba el is pusztulhat.

B, a mikroba vizet vesz fel, térfogata megnő.

C, nincs vízfelvétel, nincs térfogatnövekedés.

6. Állapítsa meg a következő állításokról, hogy igazak vagy hamisak-e! 4 pont

- .....a.) A Penicilium fajok hasznosak az antibiotikumok előállításánál.
 .....b.) Az Escherichia coli gyakran okoz az emberekben emésztőszervi megbetegedést.
 .....c.) 2–3 °C hőmérsékleten megszűnik a mikrobaenzimek bontótevékenysége.
 .....d.) A starterkultúrák olyan baktériumokból állnak, amelyek savat és aromát termelnek.

7. Egészítse ki a táblázatot! 5 pont

	Fizikai mennyiség	Jele	Mértékegysége (SI)
1.		q_v	
2.	Dinamikai viszkozitás		Pa·s
3.	Nyomás	p	
4.	Fajhő		$\frac{\text{kJ}}{\text{kg} \cdot ^\circ\text{C}}$
5.		ϕ	W; kW

---

8. Párosítsa a műveletet a céljával! Egy művelethez több cél is tartozhat!

6 pont

1. Ki akarunk cserélni valamilyen komponenst egy másikra.....
2. El akarunk távolítani a közegből valamilyen nemkívánatos alkotórészt .....
3. Ki akarunk nyerni egy számunkra értékes komponenst .....
4. Be akarunk juttatni egy közegbe valamilyen komponenst.....
  - a. Cukrot a répából
  - b. Cukrot a gyümölcsbe
  - c. Víz a zöldségből
  - d. Vízből a keménységét okozó ionokat
  - e. A páclé alkotórészeit a sonkába
  - f. Az olajat a repceből

9. Jelölje aláhúzással, hogy az alábbi állítások közül melyik igaz!

1 pont

- a/ Az áramló folyadékokból a cső fala mentén mindig azonos vastagságú határréteg képződik.
- b/ A határréteg vastagságát csak a csőerdesség befolyásolja.
- c/ A határréteget a folyadék áramlási sebessége, a cső érdessége és az áramló folyadék viszkozitása befolyásolja.
- d/ A csőfal mentén csak ritkán alakul ki a határréteg.
- e/ A határréteg vastagságát a folyadék hőmérséklete, a folyadék sűrűsége és a cső érdessége befolyásolja.

10. Az alábbi állítások közül melyik igaz az alábbi meghatározásokra? Írja az állítások előtti betűt a kipontozott részre!

3 pont

- A.** 1., 2., 3. igaz
- B.** 1., 2., 4. igaz
- C.** 2., 4. hamis
- D.** mind a 4 igaz

a.) Zöldségek táplálkozási jelentősége: .....

- Fontos vitaminforrások.
- Rosttartalmuk elősegíti a gyomor és bélmozgást.
- A szervezet lúgosítását segítik.
- Magas víztartalmuk miatt könnyen emészthetők.

b.) Káposztafélék jellemzője: .....

- Ide tartozik a fejeskáposzta, vörös káposzta, kelkáposzta, a kínai és leveles kel.
- Rosttartalmuk és vitamintartalmuk alacsony.
- A káposztafélékhez tartozó vöröskáposzta színét antocián adja.
- A levélzöldségek csoportjába tartoznak.

c.) A gomba: .....

- az emberiség legősibb tápláléka.
- víztartalma 90%.
- szárazanyag-tartalma teljesértékű fehérjében gazdag.
- C-vitamin tartalma jelentős.

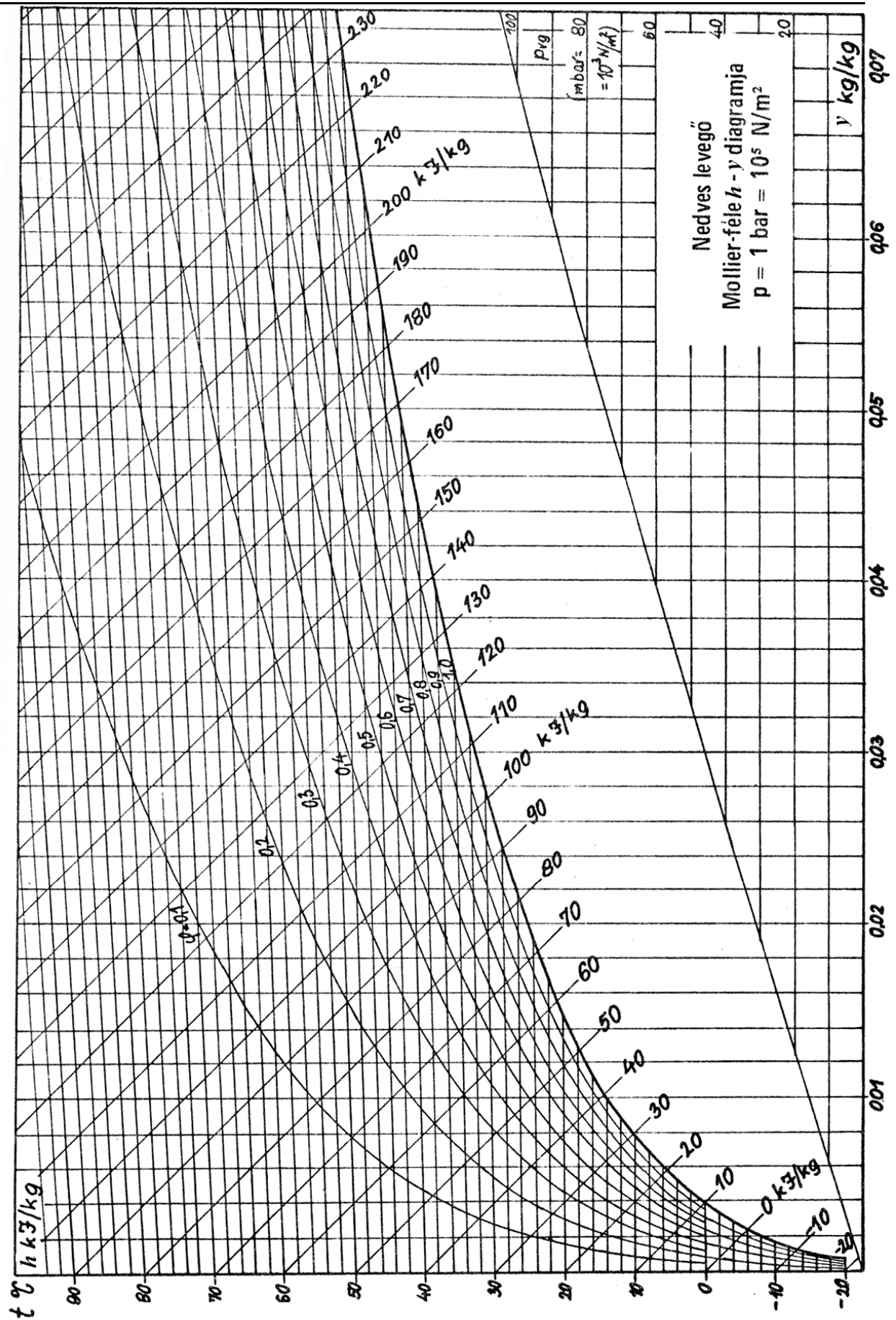
11. Jelölje a hamis állításokat!

2 pont

1. Háromféle étolajat ismerünk: szűz, hidegen sajtolt és finomított olajat.
2. A szója hüvelyes növény, melynek fehérjetartalma a 40%-ot meghaladja.
3. Az olaj leggyakoribb romlásos jelensége az avasodás. A folyamatot az E-vitamin és a lecitin gyorsítja.
4. A margarin a zsírban oldódó vitaminok közül A-, E- és D-vitamint tartalmaz.
5. A margarinok között megkülönböztetünk vizes alapú és tejes alapú margarint.
6. A margarin, zsír a vízben emulzió.

Szöveges, számítási feladatok

1. Nagy felszínű nyitott tárolótartály aljához függőlegesen lefelé 2,64 m hosszú, négyzög keresztmetszetű cső csatlakozik, melynek belső méretei 20 mm és 30 mm. A tartályban folyadék van, melyből 6,5 liter folyik ki a cső végén másodpercenként.
Milyen magasan van a tartályban a folyadék felszíne a tartály aljától?
11 pont

2. Az acéllemezből készült 10 m²-es fűtőfelület fala 20 mm vastag, hővezetési tényezője 20 W/(m·°C). Gőzzel fűtik, melynek hőmérséklete 115 °C, hőátadási tényezője 1000 W/(m²·°C).
A melegített anyag 45 °C hőmérsékletű, hőátadási tényezője 125 W/(m²·°C).
Számítsa ki a hőátbocsátási tényezőt és a hőáramot!
11 pont

3. A 150 mm átmérőjű csővezetékben a közeg áramlására jellemző Re szám 3000.
Mekkorára változtassuk a csőátmérőt, hogy azonos közegmennyiség esetén a Re szám 4500 legyen?
13 pont

4. Szárítóberendezés kaloriferjébe 4 °C hőmérsékletű és 80% relatív páratartalmú levegőt vezetnek. A levegőt 54 °C hőmérsékletre melegíti fel a kalorifer, szárítás után 90% nedvességtartalommal távozik, entalpiája változatlan.
A hiányzó adatok meghatározásához használja a mellékelt diagramot, készítsen hozzá vázlatrajzot!
Mennyi levegő és hő szükséges óránként 30% nedvességtartalmú anyagból 150 kg 10% nedvességtartalmú késztermék előállításához?
15 pont

Forrás: Papp László: Élelmiszeripari műveletek és folyamatok

témakör	a feladat sorszáma	maximális pontszám	elért pontszám	a témakör maximális pontszáma	a témakör elért pontszáma
Egyszerű, rövid feladatok	1.	8		50	
	2.	7			
	3.	5			
	4.	6			
	5.	3			
	6.	4			
	7.	5			
	8.	6			
	9.	1			
	10.	3			
	11.	2			
Szöveges, számítási feladatok	1.	11		50	
	2.	11			
	3.	13			
	4.	15			
Az írásbeli vizsgarész pontszáma				100	

_____
javító tanár

Dátum: .....

	pontszáma egész számra kerekítve	programba beírt egész pontszám
Egyszerű, rövid feladatok		
Szöveges, számítási feladatok		

_____
javító tanár

_____
jegyző

Dátum: .....

Dátum: .....